

DET KONGELIGE
UTDANNINGS- OG FORSKNINGSDEPARTEMENT

Rundskriv

Universiteter og høyskoler
Private høyskoler
NOKUT

Nr.
F-09-05

Vår ref
200501130

Dato
08.09.2005

Erstatter rundskriv F-001-03

Forskrift om akkreditering, evaluering og godkjenning etter lov om universiteter og høyskoler

Departementet har 8. september 2005 fastsatt forskrift om akkreditering, evaluering og godkjenning etter lov om universiteter og høyskoler. Forskriften trer i kraft straks. Dette rundskrivet redegjør nærmere for innholdet i forskriften, med merknader til de enkelte bestemmelsene og hvordan de forholder seg til tidligere forskrift.

I. Bakgrunn

Den nye forskriften viderefører i hovedsak bestemmelsene i den tidligere akkrediteringsforskriften av 2. januar 2003, med de nødvendige justeringer som følge av lov om universiteter og høyskoler som er satt i kraft fra 1. august 2005. I oppfølgingen av den nye loven har departementet fokusert på regelverksforenkling, og i den nye forskriften er det derfor foretatt språklige og redaksjonelle justeringer for å gjøre regelverket lettere tilgjengelig. Det er også foretatt enkelte realitetsendringer. Utkastet til ny forskrift ble sendt på høring 18. mai 2005 med høringsfrist 24. juni.

II. Kvalitetssikringssystem

Etter den nye loven om universiteter og høyskoler § 1-6 skal alle universiteter og høyskoler ha et tilfredsstillende internt system for kvalitetssikring. Dette innebærer at også private høyskoler som har akkreditering for enkeltstudier, men som ikke har institusjonsakkreditering, skal ha et slikt system, jf. forskriftens kapittel 2. Departementet viser til at det i en egen forskrift om overgangsordninger som ble fastsatt i forbindelse med lovens ikrafttredelse, er fastsatt at institusjoner som etter tidligere lov om private høyskoler ikke var pålagt å ha et kvalitetssikringssystem, skal ha utviklet dette innen 1. august 2006.

III. Standarder og kriterier for akkreditering av studietilbud

Departementet viderefører ordningen med at det delegeres til NOKUT å fastsette de nærmere standarder og kriterier som skal legges til grunn ved akkreditering av studietilbud, jf. § 3-1. I den nye forskriften er det presisert at NOKUTs standarder og kriterier også skal omfatte stipendprogram for kunstnerisk utviklingsarbeid (jf. ndf.), og desentralisert virksomhet, jf. § 3-1 femte ledd. Det forutsettes at likeverdige studietilbud underlegges samme vurdering uavhengig av om det dreier seg om ”tradisjonell”, stedbunden utdanning ved institusjonens hovedsete eller ulike former for fleksible studier, fjernundervisning eller utdanning som institusjonen tilbyr andre steder. Institusjonens ansvar for distribuert undervisning innebærer at et lokalt studiested ikke vurderes som en separat enhet, men som en del av hovedsetet.

IV. Akkreditering av stipendprogram for kunstnerisk utviklingsarbeid som tilsvarende doktorgrad

I forarbeidene til den nye universitets- og høyskoleloven er det lagt til grunn at stipendprogram for kunstnerisk utviklingsarbeid skal kunne vurderes på linje med doktorgradsutdanninger ved andre institusjoner. Dette innebærer blant annet at kunsthøyskolene og andre institusjoner som deltar i slikt program vil kunne vurderes i forhold til akkrediteringsstandardene for institusjonskategorien vitenskapelig høyskole og eventuelt få de samme faglige fullmaktene på mastergradsnivå som institusjoner med doktorgradsutdanning, jf. Ot.prp. nr. 79 (2003-2004) Om lov om universiteter og høyskoler og Innst.O. nr. 48 (2004-2005).

Det etablerte stipendprogrammet for kunstnerisk utviklingsarbeid er under utvikling og skal evalueres etter 5 år. Dette programmet er institusjonsovergrepene, og altså ikke faglig og administrativt forankret ved bestemte institusjoner. Stipendprogrammet er åpent for deltakelse fra flere institusjoner, ikke bare de to kunsthøyskolene. Bestemmelsen om at institusjonene kan søke om akkreditering på grunnlag av et slikt felles stipendprogram, er derfor ikke avgrenset til bare å gjelde kunsthøyskolene i Oslo og Bergen, men gjelder generelt. NOKUT må foreta en faglig vurdering av stipendprogrammet og fastsette hvilke krav som skal stilles til den enkelte institusjons egeninnsats i det felles stipendprogrammet for kunstnerisk utviklingsarbeid. Det vises til forskriften §§ 3-1 og 3-3.

V. Utvidelse av institusjonenes frist til å iverksette tiltak ved revidering av akkreditering

I §§ 3-4- og 3-5 er fristen utvidet fra 6 måneder til 1 år dersom NOKUT ved revidering av akkreditering finner at et studietilbud eller en institusjon ikke tilfredsstillende oppfyller kravene. Dersom manglene er knyttet til kravene til fagpersonalets kompetanse, slik disse er fastsatt av NOKUT, kan NOKUT gi en frist på inntil 2 år. Endringene begrunnes med at mange av de tiltakene som kan være aktuelle å sette i verk, vil kreve mer enn 6 måneder for å være på plass. Dette samsvarer også bedre med praksis i andre land.

VI. Fellesgrader

Etter lov om universiteter og høyskoler § 3-2 første ledd kan departementet fastsette forskrift om institusjonenes adgang til å gi grader og yrkesutdanninger i samarbeid med andre institusjoner (fellesgrader).

Det er ingen formelle juridiske hindringer i lovverket for at norske institusjoner som har egen etableringsmyndighet, kan tildele grader i samarbeid med andre institusjoner. Norske institusjoner har gjort dette i lengre tid. Når det gjelder institusjoner som ikke har egen etableringsmyndighet, har det imidlertid vært uklart om NOKUT etter tidligere forskrift kunne akkreditere kun deler av studier. Gjennom Bologna-prosessen er Norge forpliktet til å fjerne juridiske hindringer for fellesgradssamarbeid. For å tydeliggjøre dette er det derfor i forskriften tatt inn en bestemmelse som eksplisitt åpner for at NOKUT også kan akkreditere mindre deler av studier. Det presiseres at etablering av fellesgrad forutsetter at minst en av institusjonene har rett til å tildele den aktuelle graden (bachelor, master, ph.d.). I forskriften er det videre tatt inn bestemmelser som oppstiller overordnede rammer for institusjonenes bruk av fellesgrader, jf. forskriften kapittel 4. Disse gjelder for alle institusjoner som inngår fellesgradssamarbeid, uansett hvilke faglige fullmakter institusjonen har ifølge loven.

NOKUT kan i forskrift fastsette utfyllende bestemmelser om fellesgrader. NOKUT forutsettes også å gi veiledning og informasjon om fellesgradssamarbeid.

VII. Oppheving av tidligere rundskriv

Rundskriv F-001-03 oppheves.

VIII. Merknader til de enkelte paragrafer

Kapittel 1 Generelle bestemmelser

Merknader til § 1-2:

Bestemmelsen er en videreføring av tidligere forskrift § 2 nr. 1, med justering for utvidelsen av NOKUTs styre. Med virkning fra 1. juli 2003 ble NOKUTs styre utvidet fra fem til sju medlemmer; jf. tidligere lov om universiteter og høyskoler § 14 nr. 2. Tidligere forskrift om akkreditering, evaluering og godkjenning ble imidlertid ikke justert tilsvarende, og styret var vedtaksført når leder/leders stedfortreder og *tre* andre medlemmer var til stede. Etter den nye loven om universiteter og høyskoler § 2-2 annet ledd skal styret ha åtte medlemmer. Ett av medlemmene skal oppnevnes blant NOKUTs ansatte og ha stemmerett i saker som angår de ansattes forhold. På denne bakgrunn er det fastsatt at NOKUTs styre er vedtaksført når leder/leders stedfortreder og *fire* andre medlemmer er til stede.

Merknader til § 1-3:

Bestemmelsene er i alt vesentlig en videreføring av tidligere forskrift § 2 nr. 2 og nr. 3.

Første ledd:

For å unngå unødige gjentakelser i forskriften, er første punktum en sammenstilling av bestemmelser som står i tidligere forskrift §§ 5 nr. 2, 8 nr. 2, 9 nr. 2 og 10 nr. 3.

Bestemmelsen i annet punktum er ny. Etter ny lov om universiteter og høyskoler § 2-1 annet ledd, bokstav e, skal NOKUT foreta evalueringer av betydning for å kunne bedømme kvaliteten i høyere utdanning. Departementet kan også pålegge NOKUT å foreta slike evalueringer. Dette er en direkte videreføring av tidligere lov om universiteter og høyskoler § 13 nr. 1, bokstav e. I forarbeidene til denne bestemmelsen, jf. Ot.prp. nr. 40 (2001-2002), sies det at NOKUT bør ha hjemmel til å iverksette også andre evalueringer enn de som er nevnt spesielt i loven, og at formålet med hver enkelt evaluering må klargjøres. Det heter videre at departementet også kan pålegge NOKUT å foreta bestemte evalueringer når dette er ønskelig av utdanningspolitiske grunner, men at departementet ikke har adgang til å gi instruks om de faglige elementene i bestilte evalueringer. Det presiseres derfor nå at NOKUT også skal oppnevne sakkyndige til evalueringer av den typen som her er omtalt.

Når NOKUT oppnevner sakkyndige til å gjennomføre evalueringer, skal organet også fastsette mandat for den enkelte evaluering.

Annet ledd:

De sakkyndige må være kjent med internasjonale standarder og retningslinjer for akkreditering og kvalitetssikringsarbeid, herunder ”Standard og retningslinjer for kvalitetssikring i Det europeiske området for høyere utdanning” vedtatt av ministermøtet i Bergen i mai 2005 etter forslag fra European Association for Quality Assurance in Higher Education (ENQA). Retningslinjene vil bli utviklet videre.

Merknader til § 1-4:

Første ledd:

Bestemmelsene er en videreføring av tidligere forskrift §§ 5 nr. 4, 8 nr. 3, 9 nr. 3 og 10 nr. 4. Disse er nå samlet i én bestemmelse, jf. merknadene til § 1-3 (ovf.) .

Annet ledd:

Det fastslås her at NOKUT skal utarbeide retningslinjer for utformingen av søknader om akkreditering av studietilbud og institusjoner og behandlingen av slike. Ved avslag på søknad om akkreditering kan NOKUT i særskilte tilfelle bestemme at ny søknad først kan fremmes etter 2 år dersom det er åpenbart at studietilbudet bør gjennomgå en omfattende revisjon. Når det gjelder sistnevnte, finnes tilsvarende bestemmelser i tidligere forskrift i §§ 8 nr. 4 (akkreditering av institusjoner) og 9 nr. 8 (akkreditering av studietilbud). Disse er nå samlet i én bestemmelse, jf. merknadene til § 1-3 (ovf.).

Merknader til § 1-5 :

Bestemmelsene er en videreføring av tidligere forskrift § 3.

Kapittel 2 Kvalitetssikringssystem

Merknader til § 2-1:

Bestemmelsene er en videreføring av tidligere forskrift § 4. Etter ny lov om universiteter og høyskoler § 1-6 skal alle universiteter og høyskoler ha et system for kvalitetssikring. Dette innebærer at også institusjoner som gir akkrediterte studietilbud, men som ikke har institusjonsakkreditering, skal ha et slikt system, jf. også overgangsbestemmelser ved lovens iverksetting.

Merknader til § 2-2:

Bestemmelsene er en videreføring av tidligere forskrift § 5. Bestemmelsene om saksbehandling i tidligere forskrift § 5 nr. 2 og 4 er tatt inn i de generelle saksbehandlingsbestemmelsene, jf. denne forskrift § 1-4.

Merknader til § 2-3:

Første ledd:

Bestemmelsen er ny og gjelder tilbaketrekking av rettigheter ved institusjon som gir akkrediterte studietilbud, men som ikke har institusjonsakkreditering. Som nevnt i merknadene til § 2-1, er det nå et krav at også slike institusjoner skal ha et system for kvalitetssikring, jf. ny lov om universiteter og høyskoler § 1-6. Hvis NOKUT på grunnlag av evaluering finner at kvalitetssikringssystemet ved en institusjon i denne kategorien ikke er tilfredsstillende, mister institusjonen retten til å søke om akkreditering av nye studier inntil et tilfredsstillende system er på plass. Tidligere akkrediterte studier ved institusjonen berøres ikke av dette. Ny evaluering av kvalitetssikringssystemet vil ikke bli iverksatt før det har gått

minst ett år etter at NOKUT fattet sitt vedtak, og institusjonen må selv kontakte NOKUT for ny evaluering. Dette tilsvarer ordningen som gjelder for akkrediterte institusjoner, jf. annet ledd.

Annet ledd:

Bestemmelsen er en videreføring av tidligere forskrift § 6.

Kapittel 3 Akkreditering av studietilbud og institusjoner

Merknader til § 3-1:

Bestemmelsene er en videreføring av tidligere forskrift § 9 med enkelte justeringer.

Bestemmelsene om saksbehandling i tidligere forskrift § 9 nr. 2 og 3 er tatt inn i de generelle saksbehandlingsbestemmelsene, jf. denne forskrift § 1-4.

Bestemmelsen i tidligere forskrift § 9 nr. 7 er strøket. Det het her at NOKUT ved akkreditering av forskerutdanninger skal foreta en vurdering av fagområdets betydning i forhold til regionale virksomheters verdiskapning og dets nasjonale betydning. Denne bestemmelsen var i tidligere forskrift knyttet opp mot akkreditering som universitet og er derfor bare videreført i bestemmelsene om dette, jf. denne forskrift § 3-3 tredje ledd bokstav e.

Første ledd:

Første ledd er nytt og gjelder for institusjoner som ikke tidligere har gitt akkrediterte studietilbud. Først når NOKUT har gitt akkreditering av et studietilbud ved en slik institusjon, er institusjonen underlagt virkeområdet til lov om universiteter og høyskoler og kan rettmessig benytte betegnelsen høyskole. Det vises her til § 7-2 annet ledd i loven, som fastsetter at betegnelsen høyskole bare kan benyttes av institusjoner som er akkreditert som høyskole eller som er akkreditert for å tilby enkeltstudier etter denne lov, jf. også loven § 1-2 første ledd.

Annet ledd:

Annet ledd er en videreføring av tidligere forskrift § 9 nr. 1.

Etter den nye loven omfatter høyskolebegrepet både institusjon som gir akkrediterte studietilbud, men som ikke har institusjonsakkreditering, og institusjon som er institusjonsakkreditert som høyskole.

Institusjon som gir akkrediterte studietilbud, men som ikke har institusjonsakkreditering som høyskole, vitenskapelig høyskole eller universitet, må søke NOKUT om akkreditering av alle nye studier (fag, emner), uansett studienes nivå og omfang. For studier som skal inngå i grunnlaget for høyere grad eller yrkesutdanning, må institusjonen, etter at NOKUT har akkreditert studiet, dessuten søke departementet om fastsetting (etableringsgodkjenning) av graden eller yrkesutdanningen, jf. sjuende ledd.

Institusjon som er akkreditert som høyskole eller vitenskapelig høyskole har myndighet til selv å etablere studier (fag, emner) som skal inngå i grunnlaget for lavere grad eller yrkesutdanning som institusjonen har rett til å gi, jf. ny lov om universiteter og høyskoler § 3-3 annet ledd. Innenfor fagområder der de tildeler doktorgrad eller tilsvarende, har disse institusjonene også myndighet til selv å etablere studier som skal inngå i grunnlaget for øvrige grader og yrkesutdanninger, dvs. studier på høyere grads nivå. Men innenfor fagområder der de ikke tildeler doktorgrad eller tilsvarende, må institusjon som er akkreditert som høyskole

eller vitenskapelig høyskole søke NOKUT om akkreditering og departementet om etableringsgodkjenning av studier som skal inngå i grunnlaget for høyere grad, jf. også sjuende ledd. Stipendprogram for kunstnerisk utviklingsarbeid, jf. merknader til tredje ledd (ndf.), inngår i begrepet "tilsvarende" til doktorgrad, jf. også loven om universiteter og høyskoler § 3-3 annet ledd.

Tredje ledd:

Departementet har i Ot.prp. nr. 79 (2003-2004) lagt til grunn at stipendprogram for kunstnerisk utviklingsarbeid ved kunsthøyskolene kan vurderes på linje med doktorgradsutdanninger ved andre institusjoner, jf. Ot.prp. nr. 79, kapittel 4.3.4. I forlengelsen er det lagt til grunn at kunstnerisk utviklingsarbeid skal kunne sidestilles med forskningsaktivitet og forskerutdanning i forhold til institusjonsakkreditering som vitenskapelig høyskole, jf. Ot.prp. nr. 79, kapittel 3.2.4. Kunsthøyskolene og eventuelt andre institusjoner som deltar i slikt stipendprogram, skal dermed kunne søke om å få de samme faglige fullmaktene på mastergradsnivå som institusjoner med doktorgradsutdanning. Stortinget har gitt sin tilslutning til dette. I stortingskomiteens innstilling er det forutsatt at kunsthøyskolene i Oslo og Bergen blir vurdert i forhold til akkrediteringsstandardene for vitenskapelige høyskoler og akkreditering for kunstneriske stipendprogram tilsvarende doktorgrad; jf. Innst.O. nr. 48 (2004-2005), kapittel 3.2.

Dette vil kreve at NOKUT foretar en faglig vurdering av institusjonenes egeninnsats i programmet og eventuelt gir akkreditering.

Det eksisterende felles stipendprogrammet for kunstnerisk utviklingsarbeid er en prøveordning, som skal evalueres etter 5 år. Dette programmet er institusjonsovergripende og altså ikke faglig og administrativt forankret ved bestemte institusjoner. Stipendprogrammet er i dag åpent for deltakelse fra flere institusjoner, og ikke bare de to kunsthøyskolene. Bestemmelsen om at institusjonene kan søke om akkreditering, er derfor ikke avgrenset til bare å gjelde de to nevnte institusjonene, men gjelder generelt. NOKUT må vurdere hvilke krav som skal stilles til den enkelte institusjons egeninnsats og bidrag til programmet som helhet.

Det vises også til merknader til denne forskrift § 3-3 annet ledd bokstav a og e.

Fjerde ledd:

For akkreditering av studietilbud som institusjonen ikke har myndighet til å fastsette selv, vil kravene være de samme for institusjoner med institusjonsakkreditering som for institusjoner uten institusjonsakkreditering. Sentralt her er kravet om at alle institusjonene skal ha et tilfredsstillende system for kvalitetssikring, jf. lov om universiteter og høyskoler § 1-6 og denne forskrift § 2-1. Etter den tidligere lov om private høyskoler var dette ikke et krav for private høyskoler uten institusjonsakkreditering, jf. merknadene til § 7-1 (ndf.).

Eventuelle forskrifter fastsatt av departementet skal i henhold til ny lov § 3-2 første ledd, legges til grunn for akkrediteringen. Loven åpner blant annet for at departementet kan fastsette forskrift om et nasjonalt rammeverk for kvalifikasjoner og mål for grader og yrkesutdanninger og om institusjonenes adgang til å gi grader og yrkesutdanninger i samarbeid med andre institusjoner ("joint degrees"/fellesgrader), dessuten forskrift om krav til høyere grad og om omfang til selvstendig arbeid i slik grad. Bestemmelser om fellesgrader er tatt inn i denne forskrift, jf. kapittel 4. Bestemmelser om et nasjonalt rammeverk for kvalifikasjoner er ikke fastsatt ennå.

Også eventuelle rammeplaner fastsatt av departementet skal legges til grunn for akkrediteringen, jf. lov om universiteter og høyskoler § 3-2 annet ledd. Dette er en videreføring av tidligere forskrift § 9 nr. 6.

Femte ledd:

Bestemmelsen er en justert videreføring av tidligere forskrift § 9 nr. 4 og 5.

Det er nå tatt inn et tillegg om at NOKUT skal fastsette akkrediteringsstandarder og -kriterier også for ”forholdet mellom desentralisert virksomhet og virksomheten forøvrig”. I denne sammenheng omfatter dette både ”tradisjonell”, stedbunden utdanning ved institusjonens hovedsete og ulike former for fleksible studier, fjernundervisning og utdanning som tilbys andre steder (desentraliserte studier). Det gjelder samme standard for likeverdige studietilbud uavhengig av undervisningssted og hvordan undervisningsopplegg er organisert, dvs at alle studier, også desentraliserte, må underlegges samme vurdering, men det innebærer ikke at et desentralisert studiested vurderes som en separat enhet uavhengig av hovedsetet. Det forutsettes at NOKUT vurderer spesielt hvilke krav som skal stilles til ulike studieformer og studieorganisering.

Videre skal NOKUT fastsette standarder og kriterier for akkreditering av stipendprogram for kunstnerisk utviklingsarbeid. Det er lagt til grunn at disse – på sine premisser – skal tilsvare det som gjelder for doktorgrad, jf tredje ledd (ovf.).

Sjette ledd:

Vesentlige endringer i studietilbud som er akkreditert av NOKUT, skal forelegges organet. Hva som skal regnes som ”vesentlige” endringer i denne sammenheng, må basere seg på en faglig vurdering, og det vil være opp til NOKUT å trekke opp de nærmere grenser for hvilke endringer som vil være av en slik karakter. Her må det også tas hensyn til at flere mindre endringer over tid kan bli relativt omfattende. NOKUT vurderer hvorvidt endringene er av en slik art at det er nødvendig med ny evaluering av studietilbudet. For øvrig kan NOKUT når som helst iverksette evaluering av tidligere akkrediterte/etablerte studietilbud, jf. § 3-4.

Sjuende ledd:

NOKUTs vedtak danner grunnlag for departementets vedtak.

Merknader til § 3-2:

Bestemmelsene viderefører tidligere forskrift § 8 med enkelte justeringer.

Bestemmelsene i tidligere forskrift § 8 nr. 2, 3 og 4 om oppnevning av sakkyndige og saksbehandling, er tatt inn i de generelle saksbehandlingsbestemmelsene i ny § 1-4. Bestemmelsen i tidligere forskrift § 8 nr. 6 om at NOKUTs (”organets”) vedtak om akkreditering skal angi hvilke faglige fullmakter akkreditering som høyskole innebærer, er strøket, da dette framgår av lov om universiteter og høyskoler § 3-3 annet ledd.

Annet ledd:

Etter lov om universiteter og høyskoler § 1-2 annet ledd avgjør Kongen på grunnlag av faglig vurdering fra NOKUT hvilken kategori den enkelte institusjon tilhører. NOKUTs vedtak om akkreditering av institusjoner skal derfor oversendes departementet, som forbereder sak for Kongen.

Merknader til § 3-3:

Bestemmelsene er en videreføring av tidligere forskrift § 7 med noen justeringer.

I stedet for å vise til vilkår for forannevnte institusjonskategori, slik det er gjort i tidligere forskrift, er vilkårene nå angitt eksplisitt for hver av de tre kategoriene.

Tidligere § 7 nr. 2 om at institusjonen skal ha et tilfredsstillende system for kvalitetssikring, er strøket, da dette er slått fast i lov om universiteter og høyskoler § 1-6, jf. også denne forskrift § 2-1 første ledd.

Første ledd (høyskole):

Standardene for akkreditering som høyskole er i hovedsak en videreføring av tidligere forskrift § 7 nr. 3.

Bestemmelsen i tidligere forskrift § 7 nr. 3 bokstav f om at institusjonen skal ha et styre med representasjon fra ansatte og studenter, er strøket, da dette er slått fast i lov om universiteter og høyskoler §§ 8-1 og 9-3.

Bokstav a): Angivelsen av institusjonens primærvirksomhet er noe justert, jf. lov om universiteter og høyskoler § 1-3. Se for øvrig merknader til annet ledd om standarder for vitenskapelig høyskole (ndf.). Annet punktum ("Institusjonens organisering og infrastruktur skal være tilpasset virksomheten") er en justert videreføring av tidligere forskrift § 7 nr. 3 bokstav g.

Bokstav b): Institusjonen skal ha forsknings- og faglig eller kunstnerisk utviklingsvirksomhet relatert til sine fagområder, jf. også det som er sagt under forrige bokstav. Dette er en justert videreføring av tidligere forskrift § 7 nr. 3 bokstav c.

Bokstav c): Dette er en justert videreføring av tidligere forskrift § 7 nr. 3 bokstav d.

I tråd med terminologien i lov om universiteter og høyskoler brukes "ansatte i undervisnings- og forskerstilling" i stedet for tidligere forskrifts begrep "egenkompetanse" på sentrale fagområder som inngår i studiene.

Bokstav d): Dette er en videreføring av tidligere forskrift § 7 nr. 3 bokstav b, der det presiseres at institusjonen skal ha akkreditering for minst ett studietilbud som gir selvstendig rett til å tildele lavere grad.

Bokstav e): Bestemmelsen er ny for høyskolekategorien. Ut fra den nye lovens formål og virkeområde (loven kapittel 1) bør det nå være et krav for akkreditering i alle de tre institusjonskategoriene, at institusjonen deltar i faglig samarbeid og nettverk, både nasjonalt og internasjonalt.

Bokstav f): Kravet om at institusjonen skal ha et tilfredsstillende fagbibliotek, er en videreføring av tidligere forskrift § 7 nr. 3 bokstav e. Med tillegget "tilfredsstillende" menes at biblioteket og bibliotekjentene skal være tilpasset institusjonens virksomhet. I Ot.prp. nr. 79 (2003-2004) vises det til at mange høyskoler har store forskningsbibliotek som gir viktige bidrag i det nasjonale biblioteksamarbeidet, jf. kapittel 3.5.4. Det er således i den nye loven lagt til grunn at det ikke skal oppstilles et nasjonalt ansvar for enkelte institusjoner for å bygge opp, drive og vedlikeholde forskningsbibliotek, men at departementet kan gi enkelte institusjoner et særskilt nasjonalt ansvar på dette området, jf. lov om universiteter og høyskoler § 1-4 tredje ledd.

Annet ledd (vitenskapelig høyskole):

Standardene for akkreditering som vitenskapelig høyskole er en videreføring av tidligere forskrift § 7 nr. 4 med enkelte justeringer.

Bokstav a): Angivelsen av institusjonens primærvirksomhet er noe justert, jf. lov om universiteter og høyskoler § 1-3. I den nye loven er faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid tatt

inn i bestemmelsene om institusjonenes virksomhet, på linje med forskning, jf. Ot.prp. nr. 79 (2003-2004), kapittel 3.2.4, 3.4.4 og 4.3.4. Videre er det lagt til grunn at kunstnerisk utviklingsarbeid skal kunne sidestilles med forskningsaktivitet og forskerutdanning i forhold til akkreditering som vitenskapelig høyskole, jf. også Innst.O. nr. 48 (2004-2005), kapittel 3.2. Det vises til denne forskrift § 3-1 tredje ledd med merknader, og til merknadene til bokstav e (ndf.). Annet punktum ("Institusjonens organisering og infrastruktur skal være tilpasset virksomheten") er en justert videreføring av tidligere forskrift § 7 nr. 4 bokstav c.

Bokstav b) og c): Bestemmelsene er justerte videreføring av tidligere forskrift § 7 nr. 4 bokstav b, jf. også det som er sagt under bokstav a (ovf.). I tråd med terminologien i lov om universiteter og høyskoler brukes "ansatte i undervisnings- og forskerstilling" i stedet for tidligere forskrifts "vitenskapelig personale".

Bokstav d): Bestemmelsen viderefører tidligere forskrift § 7 nr. 4 bokstav d. Det presiseres at institusjonen skal ha akkreditering for minst ett studietilbud av minst 5 års varighet, enten av samlet omfang minimum 5 år (3 + 2 år) eller som et integrert studieløp, som gir selvstendig rett til å tildele høyere grad.

Bokstav e): Bestemmelsen er en videreføring av tidligere forskrift § 7 nr. 4 bokstav e, med tillegg av at stipendprogram for kunstnerisk utviklingsarbeid som institusjonen har akkreditering for, skal kunne sidestilles med forskerutdanning og rett til å tildele doktorgrad. Det vises til merknadene til bokstav a (ovf.) og til § 3-1 tredje ledd.

Bokstav f): Bestemmelsen er en justert videreføring av tidligere forskrift § 7 nr. 4 bokstav f, jf. også det som er sagt ovenfor om kunstnerisk utviklingsarbeid.

Bokstav g): Bestemmelsen viderefører tidligere forskrift, se merknader til første ledd om standarder for høyskole, bokstav f (ovf.).

Tredje ledd (universitet):

Standardene for akkreditering som universitet er en videreføring av tidligere forskrift § 7 nr. 5 med enkelte justeringer.

Bokstav a): Angivelsen av institusjonens primærvirksomhet er noe justert, jf. lov om universiteter og høyskoler § 1-3. Se for øvrig merknader til annet ledd om standarder for vitenskapelig høyskole (ovf.). Annet punktum ("Institusjonens organisering og infrastruktur skal være tilpasset virksomheten") er en justert videreføring av tidligere forskrift § 7 nr. 5 bokstav c.

Bokstav b) og c): Bestemmelsene er justerte videreføring av tidligere forskrift § 7 nr. 5 bokstav b, jf. også det som er sagt under bokstav a (ovf.). I tråd med terminologien i lov om universiteter og høyskoler brukes "ansatte i undervisnings- og forskerstilling" i stedet for tidligere forskrifts "vitenskapelig personale".

Bokstav d): Bestemmelsen viderefører tidligere forskrift § 7 nr. 5 bokstav d. Det presiseres at institusjonen skal ha akkreditering for minst fem studietilbud av minst 5 års varighet, enten av samlet omfang minimum 5 år (3 + 2 år) eller som integrerte studieløp, som gir selvstendig rett til å tildele høyere grad.

Bokstav e): Bestemmelsen er en justert videreføring av tidligere forskrift § 7 nr. 5 bokstav e, jf. det som er sagt under bokstav a (ovf.).

Bokstav f): Bestemmelsen er en videreføring av tidligere forskrift § 7 nr. 5 bokstav f, jf. det som er sagt under bokstav a (ovf.).

Bokstav g): Bestemmelsen viderefører tidligere forskrift, se merknader til første ledd om standarder for høyskole, bokstav f (ovf.).

Fjerde ledd:

Bestemmelsen er en videreføring av tidligere forskrift § 7 nr. 6.

Merknader til § 3-4:

Bestemmelsene er i hovedsak en videreføring av tidligere forskrift § 10, men for oversiktens skyld er bestemmelser om revidering av akkreditering av studietilbud og bestemmelser om revidering av akkreditering av institusjoner nå tatt inn i hver sin paragraf, jf. også ny § 3-5.

Bestemmelsene i tidligere forskrift § 10 nr. 3 og 4 om oppnevning av sakkyndige og saksbehandling er tatt inn i de generelle saksbehandlingsbestemmelsene i ny § 1-4.

Første ledd:

Bestemmelsene er en videreføring av tidligere forskrift § 10 nr. 1 og 2. De standarder og kriterier som NOKUT legger til grunn for akkreditering av et studietilbud, skal også legges til grunn for revidering av akkreditering. Imidlertid vil disse standardene og kriteriene bare kunne omfatte forhold som på forhånd må være til stede for at en institusjon skal kunne etablere nye studietilbud. For å vurdere kvaliteten i et etablert studietilbud må NOKUT også vurdere kvaliteten i undervisningen, f.eks. gjennom studentevalueringer, studentenes eksamensresultater og ved eksternt uavhengig evaluering av fagmiljøet.

Annet ledd:

Institusjonenes frist for å iverksette tiltak dersom studiet ikke tilfredsstillende de fastsatte krav, er endret fra 6 måneder (jf. tidligere forskrift § 10 nr. 5) til 1 år. Dersom manglene er knyttet til kravene til fagpersonalets kompetanse, slik disse er fastsatt av NOKUT, kan NOKUT gi en frist på inntil 2 år. Dette begrunnes med at mange av de tiltakene som kan være aktuelle å sette i verk, vil kreve mer enn 6 måneder for å være på plass.

Tredje ledd:

Bestemmelsene er omarbeidet i forhold til tidligere forskrift § 10 nr. 6. Konsekvensen av et vedtak i NOKUT om at et studietilbud ikke lenger tilfredsstillende kravene til akkreditering, er at institusjonens eksamensrett for studiet opphører. Institusjonen må da sørge for at de berørte studentene likevel får gjennomført studiet og avlagt eksamen, enten ved at det inngås samarbeid med en annen institusjon, eller ved at det iverksettes andre tiltak, som skal godkjennes av NOKUT. Institusjonens øvrige studier og eventuelle faglige fullmakter etter lov om universiteter og høyskoler § 3-3 berøres imidlertid ikke av dette.

Fjerde ledd:

Bestemmelsen er ny. Hvis NOKUT trekker tilbake akkrediteringen av et studietilbud, må institusjonen sette inn de nødvendige tiltak dersom studiet igjen skal bli akkreditert. For å unngå at den videre utviklingen av det aktuelle studiet skal bli preget av hastverk og manglende kvalitetssikring ved institusjonen, er det satt en karensperiode på inntil 2 år før ny søknad om akkreditering av studiet kan fremmes. Bestemmelsen innebærer at NOKUT kan fastsette at ny søknad kan fremmes før det har gått 2 år, eventuelt at NOKUT ikke finner det nødvendig å fastsette noen karensperiode.

Merknader til § 3-5:

Bestemmelsene viderefører i hovedsak tidligere forskrift § 10, se også merknadene til § 3-4.

Første ledd:

Bestemmelsen viderefører tidligere forskrift § 10 nr. 1.

Annet ledd:

Institusjonenes frist for å iverksette tiltak dersom institusjonen ikke tilfredsstiller de fastsatte krav, endres fra 6 måneder i tidligere forskrift til hhv 1 og 2 år, og det vises til merknadene til § 3-4 annet ledd.

Tredje ledd:

En konsekvens av NOKUTs vedtak om å trekke tilbake institusjonsakkrediteringen, er at institusjonens faglige fullmakter etter lov om universiteter og høyskoler § 3-3 første og annet ledd bortfaller. Etter denne lov § 1-2 annet ledd avgjør Kongen, på grunnlag av faglig vurdering fra NOKUT, hvilken kategori den enkelte institusjon tilhører. NOKUTs vedtak om at en institusjon ikke lenger oppfyller kravene til akkreditering i en gitt kategori, skal derfor oversendes departementet for videre oppfølging.

Fjerde ledd:

Bestemmelsen er ny. Ved tilbaketrekking av institusjonsakkreditering kan NOKUT fastsette en karenperiode på inntil 2 år før ny søknad om akkreditering i samme institusjonskategori kan fremmes. En institusjon som mister akkrediteringen vil måtte satse bevisst og planmessig på kvalitetsheving i alle ledd, og nødvendige tiltak vil kreve tid og ressurser. For NOKUT representerer søknader om akkreditering av institusjoner dessuten omfattende saksbehandling. NOKUT kan fastsette kortere karenperiode der det anses hensiktsmessig.

Kapittel 4 Fellesgrader

Merknader til § 4-1:

Bestemmelsene om fellesgrader er nye. Gjennom sin tilslutning til Bologna-prosessen har Norge forpliktet seg til å fjerne juridiske hindringer for institusjoner i høyere utdanning som ønsker å tilby grader i samarbeid med andre institusjoner, såkalte fellesgrader ("joint degrees"). Dette er det tatt høyde for i lov om universiteter og høyskoler § 3-2 første ledd: "Departementet kan gi forskrift [...] om institusjonenes adgang til å gi grader og yrkesutdanninger i samarbeid med andre institusjoner."

Det skal fremgå av vitnemålet og vitnemålstillegget (Diploma Supplement) dersom utdanning (grader, yrkesutdanninger) er gitt i samarbeid med andre institusjoner, jf. lov om universiteter og høyskoler § 3-11 fjerde ledd.

Første ledd:

Bestemmelsen slår fast at universiteter og høyskoler kan gi fellesgrader i samarbeid med andre institusjoner i inn- eller utland.

Annet ledd:

Institusjonenes myndighet til selv å etablere studier (fag, emner) som skal inngå i grunnlaget for fellesgrader, vil være den samme som for studier som skal inngå i grad eller yrkesutdanning som institusjonen tilbyr alene, jf. denne forskrift § 3-1.

I de tilfeller der institusjonen må søke NOKUT om akkreditering av studietilbud, gis det hjemmel for NOKUT til å akkreditere også deler av et studium (moduler, emner).

Merknader til § 4-2:

Første ledd:

For at det ikke skal oppstå uenighet om ansvarsforholdene i forbindelse med fellesgrader, er det tatt inn en bestemmelse om at universiteter og høyskoler som deltar i slikt samarbeid, skal inngå avtale om dette med den/de samarbeidende institusjon(er).

Annet ledd:

Når universiteter og høyskoler deltar i samarbeid om fellesgrader, påtar de seg også et ansvar for å gi studentene et kvalitetssikret tilbud totalt sett. Samarbeidsinstitusjonene må påse at akkreditering foreligger for alle deler i en felles grad, dvs at alle emnene i studietilbudet, herunder masteroppgaven, gis av institusjon som er akkreditert på aktuelt nivå eller institusjon som har offentlig godkjenning som høyere utdanningsinstitusjon i det aktuelle landet. Institusjonen må ha rett til å gi tilbudet, eventuelt må det foreligge egen akkreditering for den del som ikke gis av institusjon med akkreditering på aktuelt nivå. Minst en av institusjonene må ha rett til å tildele den aktuelle graden (bachelor, master, ph.d.). Når det er gitt akkreditering av enkeltemne, vil emnet også kunne brukes i andre program hvor innpassing er faglig relevant.

Tredje ledd:

I Berlinkommunikatet "Realising the European Higher Education Area" av 19. september 2003 understrekes nødvendigheten av å sikre en vesentlig studieperiode i utlandet i fellesgradsprogram ("... they [Ministers] stress the necessity of ensuring a substantial period of study abroad in joint degree programmes ..."). Det anses ikke aktuelt å fastsette nærmere bestemmelser om omfanget av studieopphold ved samarbeidende institusjon/-er, da forståelsen av "vesentlig" ("substantial") vil kunne variere med type gradsstudium (fagområde, nivå) og land.

Fjerde ledd:

Bestemmelsen skal sikre at studenter som tas opp på et fellesgradsstudium ved norsk institusjon, får den utdanningen de er forespeilet eller et tilsvarende tilbud. Tilsvarende bestemmelser finnes også for institusjonens egne studietilbud, jf. denne forskrift § 3-4 tredje ledd.

Femte ledd:

I tillegg til Lisboa-konvensjonen av 9. juni 2004 (Recommendation on the recognition of joint degrees) heter det at de nasjonale akkrediteringsorganene bør ha oversikt over fellesgradsprogram som universitetene og høyskolene deltar i. NOKUT skal føre oversikt over fellesgrader som norske institusjoner kan tildele. Dette gjelder både fellesgrader der det inngår studier som må akkrediteres av NOKUT, og fellesgrader der det inngår studier som institusjonene selv har myndighet til å etablere.

Kapittel 5 Godskriving og godkjenning av utdanning fra utenlandsk høyere utdanningsinstitusjon eller norsk institusjon som ikke går inn under lov om universiteter og høyskoler

Merknader til § 5-1:

Bestemmelsene viderefører tidligere forskrift § 12 med noen justeringer.

Tidligere bestemmelse i § 12 nr. 4 er strøket. Det het her at generell godkjenning kan gis for en bestemt tid og at NOKUT kan trekke tilbake godkjenninger når en finner at utdanningen ikke lenger er jevn god med norsk høyere utdanning, videre at det i slike tilfeller skulle etableres rimelige overgangsordninger. Generell godkjenning som det her er snakk om, gjelder kun enkeltpersoners utdanning, jf. lov om universiteter og høyskoler § 3-4 annet ledd. Hvis det skjer endringer ved en gitt institusjon som tilsier at utdanning herfra ikke lenger kan godkjennes i det norske systemet, vil dette få konsekvenser for personer som tar utdanning ved samme lærested på et senere tidspunkt. Men personer som tok sin utdanning ved

institusjonen før disse endringene trådte i kraft, vil fremdeles kunne få godkjent sin utdanning basert på utdanningens faktiske innhold og uavhengig av når de søker.

Første ledd:

Bestemmelsen er en videreføring av tidligere forskrift § 12 nr. 1. Det er nå presisert at NOKUT avgjør søknader fra enkeltpersoner om generell godkjenning av utdanning fra utenlandsk institusjon eller norsk institusjon som ikke går inn under lov om universiteter og høyskoler, jf. loven § 3-4 annet ledd.

NOKUTs generelle godkjenning vil være retningsgivende ved institusjonenes behandling av søknader om godkjenning som faglig jevngrad med grad eller utdanning som gis ved den enkelte institusjon etter loven § 3-4 tredje ledd.

Annet ledd:

Bestemmelsen viderefører tidligere forskrift § 12 nr. 2.

Tredje ledd:

Bestemmelsen er en justert videreføring av tidligere forskrift § 12 nr. 3. Tidligere bestemmelse om at NOKUT i unntakstilfeller kan dispensere fra kravet om at utdanning som søkes godkjent, skal være godkjent som høyere utdanning i det aktuelle land, er strøket. Dersom en utdanning ikke er akkreditert eller offentlig godkjent som høyere utdanning i utdanningslandet selv, bør det heller ikke gis slik godkjenning i Norge.

Fjerde ledd:

Bestemmelsen er en videreføring av tidligere forskrift § 12 nr. 5. Se også merknader til denne forskrift § 5-2.

Femte ledd:

Bestemmelsen viderefører tidligere forskrift § 12 nr. 6.

Merknader til § 5-2:

Bestemmelsen er en justert videreføring av tidligere forskrift § 13 nr. 1.

NOKUT har ansvar for kvalitetssikring, brukeradministrasjon og oppdatering av den nasjonale databasen for godkjenning av utenlandsk utdanning (NAG). Institusjonene skal her legge inn sine vedtak i hver enkelt sak. Databasen er foreløpig bare tilgjengelig for godkjente brukere ved institusjonene, men det vil også komme en offentlig tilgjengelig versjon.

Institusjon som er akkreditert som høyskole, vitenskapelig høyskole eller universitet har myndighet til selv å godkjenne enkeltpersoners høyere utdanning fra utenlandsk institusjon eller norsk institusjon som ikke går inn under lov om universiteter og høyskoler, som faglig jevngrad med utdanning som institusjonen selv tilbyr, jf. lov om universiteter og høyskoler § 3-4 tredje ledd. Godkjenning som faglig jevngrad gir også rett til bruk av tilsvarende tittel. Institusjon som gir akkrediterte studietilbud, men som ikke har institusjonsakkreditering, har ikke slik godkjenningsmyndighet, jf. Ot.prp. nr. 79 (2003-2004), kapittel 4.4.4. Fordi disse bestemmelsene nå fremgår av loven, er de strøket i denne forskrift.

Tidligere forskrift § 13 nr. 2 hadde bestemmelser om fritak for eksamen eller prøve ved private høyskoler. Disse bestemmelsene er nå innarbeidet i lov om universiteter og høyskoler § 3-5 og er derfor strøket i forskriften. Institusjon under loven avgjør selv søknader om fritak for eksamen eller prøve, og det stilles ikke krav om at institusjonen skal være akkreditert som

høyskole, vitenskapelig høyskole eller universitet, jf. Ot.prp. nr. 79 (2003-2004), kapittel 4.4.4. I forhold til tidligere ordning innebærer dette en utvidelse av myndighetsområdet til private høyskoler som gir akkrediterte studietilbud, men som ikke har institusjonsakkreditering.

Kapittel 6 Klage

Merknader til § 6-1:

Bestemmelsene er en videreføring av tidligere forskrift § 14, men studentrepresentasjonen er utvidet til 2 medlemmer.

Merknader til § 6-2:

Bestemmelsene er en videreføring av tidligere forskrift § 15.

Kapittel 7 Sluttbestemmelser

Merknader til § 7-1:

Bestemmelsen er en videreføring av tidligere forskrift § 16 nr. 2.

Statlige universiteter og høyskoler og private institusjoner med institusjonsakkreditering eller akkrediterte studietilbud skal ha et tilfredsstillende kvalitetssikringssystem, jf. lov om universiteter og høyskoler § 1-2 og 1-6. For private høyskoler med akkrediterte studietilbud, men som ikke har institusjonsakkreditering, var dette imidlertid ikke et krav etter privathøyskoleloven. Dette betyr at også private høyskoler uten institusjonsakkreditering må utvikle dette. I egen forskrift om overgangsordninger som ble fastsatt i forbindelse med lovens ikrafttredelse, er det fastsatt at institusjoner som etter tidligere lov om private høyskoler ikke har vært pålagt å ha et kvalitetssikringssystem, skal ha utviklet dette innen 1. august 2006.

Med hilsen

Toril Johansson e.f.
ekspedisjonssjef

Borghild Abusland
avdelingsdirektør

Vedlegg

Kopi:
Universitets- og høyskolerådet
Nettverk for private høyskoler
Studentorganisasjonene
Forsvarsdepartementet
Justis- og politidepartementet